

FETT

FEMINISTISK TIDSSKRIFT

#1
2017

SKAMILØS

GJESTEREDAKTØRER

Sofia N. Srour

Nancy Herz

Amina H. Bile

MED BLANT ANNET:

Deeyah Khan

Safia Haase

Nora Mehsen

Mahira Karim

Tusvik & Tønne

Marie Aubert

Sophie Elise

++

Returuke 23
B-Blad
Retur: Fett
Kirkegata 5
0153 Oslo

NOK
119,-

#1

2017

INNHold

-
04	Leder	48	Om 100 år er allting glemt
Intervju med Tusvik&Tønne
06	SMÅFETT	52	50 shades of skam
Therese Sørhaug
08	EN HET POTET:
Eggdonasjon	54	En evighet i helvete er lenge
Anders Torp
10	Bokspalte	58	Jeg kan ikke høre deg gjennom all lipglossen
Sophie Elise Isachsen
12	Å eie sin egen historie
Nancy Herz	60	Med doktorgrad i skam: Brené Brown
Klara Furuberg
16	Ikke mulla, ikke media, ikke menn
Intervju med Deeyah Khan	64	First world problems (anmeldelse)
Carline Tromp
22	Med egen penn
Intervju med Afak Afgun	66	Ønsket om forandring
Intervju med Marie Aubert
24	Skam og ære
Mahira Karim	70	Feminisme på arabisk
Intervju med Sara Abou Ghazal
28	Alle våre sannheter
Intervju med Nora Mehssen	74	Om bryllupsindustrien i Kaukasus
Intervju med Alisa Ganieva
34	Det er ingen skam å spørre om hjelp
Sofia N. Srouf	80	SIRENE: Guilty pleasures
Elida Høeg
38	Taushet hjelper ingen
Intervju med Amal Aden	82	Et forsvar for håndarbeid
Marie Alming
40	Kvinnekuppet på Utsira
Birgit Amalie Nilssen	86	Bokspalte
44	Skammens reise i tid og rom
Safia Abdi Haase		

«DU EIER IKKE SKAM»

«Nei, jeg eier ikke *din* skam» var svaret mitt da jeg som muslim og feminist i hijab ble konfrontert med at jeg ikke eier skam.

2016 var året en rekke minoritetsjenter videreførte debatten om skam- og æreskultur. Vi var ferdige med å skamme oss og eie andres skam. Vi var lei av den kollektivistiske skammen miljøet påfører oss kun fordi vi er født jenter. Lei av kontrollen, ryktesamfunnet og den ufrivillige jobben vi har fått som opprettholdere av familiens ære. Lei av hvordan alt vi sier og gjør overvåkes, kroppen vår granskes og bevegelsesfriheten, valgfriheten og selvbestemmelsesretten vår begrenses. Lei av at så mange hadde så mye å si om oss, hadde rett til å blande seg inn i vår business – alle utenom oss selv.

Men skammen er universell, og felles for alle som føler på usunn skam er at den gir en mindreverdighetsfølelse og forteller at noe er grunnleggende feil med oss. Man føler at man ikke gjør nok, ikke gir nok, *ikke er nok*, selv når det ikke vi som skal skamme oss. Ikke Zeinab i hijab som blir kalt tørklehode, Ali og Anders som i en machokultur ikke klarer vise følelser, Fatima som ble kalt «muslimjævel», Kristian som forlot kristendommen i et lukket miljø, Zahra som ikke vil gå med hijab lengre men som blir skamgjort for det, eller Oda og Aisha som blir kalt «feministjævlere» for å kjempe mot patriarkatet.

I debatten fikk vi navnet «de skamløse jentene», som vi bruker ironisk. Det handler om å motsette seg den usunne skammen, ikke at vi ikke eier skam. Vi eier skam på våre premisser.

Med dette nummeret av Fett ønsker vi derfor å gi et mangfoldig og bredt perspektiv på skamløs-problematikken med fokus på blant annet kropp, tro, seksuell legning og psykisk helse. Alle har rett til å leve et autentisk liv, og vi har troen på at flere historier er veien til videre utvikling.

Sofia Srour

«DISSE JENTENE ER IKKE SAMSTEMTE»

Kommentaren ble postet på Facebook, etter at jeg og flere kvinner med minoritetsbakgrunn deltok i panelet «The Burden of Honour» i regi av Deeyah Khan sitt online-magasin Sisterhood.

Etter å ha brukt mer enn to timer på å snakke om at vi åtte-ni jentene som satt i panelet var ulike, møtte ulike utfordringer og ofte ble fratatt privilegiet til å være forskjellige fra hverandre, var en av lytterne skuffet over at vi ikke var 100% enige med hverandre. I samme slengen skrev denne personen at vi «burde» fokusere på andre ting i panelet, enn de tingene som var viktige for oss å snakke om.

Det er ikke sjelden at jeg får høre hva jeg «heller» burde fokusere på. Både som en del av skamløs-bevegelsen og som feminist får jeg høre at det er andre saker som er enda viktigere enn de vi ønsker å snakke om. Ofte fra mennesker som ikke gjør noe som helst selv.

Det er ikke sjelden at man blir fratatt definisjonsmakten over sitt eget liv, når man prøver å knuse glasshus og illusjoner om frihet.

Det er heller ikke sjelden at våre historier blir brukt mot oss eller satt i en kontekst som vi ikke kjenner oss igjen i, eller at vi blir fortalt at vi burde bruke tiden vår på andre ting. Både av de som ikke vil at vi skal engasjere oss mot sosial kontroll og ærekultur og prøver å tie oss, men også av de som vil at vi skal fremme deres sak og deres agenda.

Det er ikke sjelden at vi ikke får eie våre egne historier.

I boken «Jomfruhinner og hijab» skriver Mona Eltahawy: «Den mest opprørske handlingen en kvinne kan begå, er å snakke om sitt liv som om det virkelig betyr noe. Det gjør det».

Med dette nummeret av Fett ønsker vi å gi et bredt perspektiv på utfordringer rundt skam og ærekultur, samt sosial kontroll. Vi vil vise at ulike mennesker opplever skam og ærekultur ulikt, og at både utfordringene og løsningene er kompliserte og nyanserte. Vi vil fremme mangfoldet av stemmer, og vise at våre liv og våre historier også betyr noe.

Nancy Herz

ÆRESKODEKS OG FRIHET

Sosial kontroll, som har som hensikt å begrense et individ på et grunnlag av ære, kan komme til syne i både subtile og ekstreme former. Den tar form av kjønnslemlestelse, tvangsekteskap og æresdrap. I tillegg tar den form av tapte sjanser i livet; enten det er utdanning eller den turen til leirskolen man gledet seg til som femteklassing.

Sosial kontroll handler om at jeg, som enkeltindivid, skal ha ønsker og lyster som er forenlig med kollektivets oppfatning av den rette kultur, den rette normen. Jeg er ikke lenger en enkeltperson, jeg eier ingen individualitet. Det er et oss, et vi.

Et «vi» kan forlange mangt; et «vi» kan forlange at man kutter ut sine hobbyer. Et «vi» kan forlange at du tar en god utdanning, for så å droppe ut når man har funnet en å gifte seg med. Et «vi» kan synes at du kler deg for dristig, så du bytter ut t-skjorten med en dekkende kjole.

Og et «vi» kan se på deg som håpløs, og fatte den konklusjonen at døden kan være den eneste utvei etter skammen du har påført «vi-et».

Æreskodeksen forblir, men det gjør ikke du.

Frihet blir et konsept innenfor A4-rammer som omringer deg, enten man er bevisst på det eller ei, og nettopp de rammene er glasshuset, som Sofia Srour har kalt det. Du kan se verdenen rundt deg, men du holder deg innenfor grensene. Og om det skulle komme en dag hvor du vil rive ned glasshuset, så håper jeg på tre ting:

- At det har blitt tilrettelagt slik at de som bryter med familie og tilsvarende har en garanti for at et sikkerhetsnettverk er til stede før, under og etter hendelsen(e).
- At konsekvensene av å knuse eller leve i glasshuset blir tatt på alvor av folkevalgte, og ikke brukt som en unnskyldning for å føre en politisk agenda.
- At reaksjonene du får på din kamp er kjærlighet og toleranse. Likegyldighet er en av grunnene til at glasshus får grobunn, selv i et land som Norge.

Ekstrem sosial kontroll er ikke knyttet til én kultur, men noe gjennomgående i alle kulturer, en gift som gjemmer seg bak store ord som Religion, Ære, Kjærlighet og Felleskap. Dette har folk blitt skåret, såret og drept for. Folk i vårt kjære, lille land.

Dette er ikke et problem for noen, men alle. Med dette nummeret av Fett ønsker vi å opplyse om at ekstrem sosial kontroll tar alle mulige former, og hvor viktig det er å ikke vise likegyldighet til slike samfunnsproblemer. Vi ønsker en opplysningskamp for å kunne rive ned flere glasshus, og håper at nummeret kan være til hjelp for å opplyse om de mange nyansene ved sosial kontroll.

Amina H. Bile

Illustrasjon: Helene Brox

IKKE MULLA, IKKE MEDIA, IKKE MENN

– Altfor mange synes fortsatt at kvinner skal være *good girls*, sier regissør og prisbelønnet aktivist Deeyah Khan. – Vår revolusjon må være at ingen har eierskap over våre kropp, at vi bestemmer vår fremtid og setter våre egne mål.

Tekst: Sofia N. Srour
Foto: Teri Pengilley og deeyah.com

Mange kjenner henne som Deepika Thathaal, jenta som ble truet ut av landet for over 20 år siden. I dag er hun en prisbelønnet filmregissør, menneskerettighetsaktivist og goodwill-ambassadør for FN. Hun er også grunnlegger av medieselskapet Fuuse og nettmagasinet Sister-hood, en plattform for kvinner med muslimsk bakgrunn som forteller sine egne historier med egne ord. Høsten 2016 i Oslo gjorde hun noe ingen hadde gjort før: Sister-hood samlet et panel bestående av minoritetskvinner der vi fortalte våre historier på våre premisser.

Deeyah Khan kjemper menneskerettighetskampen på flere fronter: mot ekstremisme, for ytringsfrihet, frihet og inkludering. Med sitt enorme mot er hun et stort forbilde og inspirasjon for mange jenter som meg. Jeg valgte derfor å ta en prat med Khan for å lære mer om hennes hjertesaker.

Hva er sosial kontroll? Og hvordan blir begreper som «ære» og «skam» brukt mot kvinner og kvinnekroppen?

– Det å kontrollere en kvinne i ærens navn påvirker livet hennes på alle plan. Og mye dreier seg om ekteskapet: om å være den perfekte kona. Vi vokser opp med forventningen om at kvinnens primære oppgave er å være datter, kone og mor. Det handler om hvordan du som kvinne skal opptre – både offentlig og privat. Familien kan ta beslutninger på dine vegne om hvorvidt du skal studere, hvilken karriere du skal satse på, hvor og når du skal gifte deg, og – til og med – hvor mange barn du forventes få.

– Noen familier legger vekt på å ha en godt utdannet datter når de skal finne en mann til henne, mens noen foretrekker at kvinnen knapt kan lese og skrive. Her må vi huske at vi, som alle andre, har ambisjoner og drømmer – om å bli ingeniører, astronauter, artister. Vi vil utvikles på mange områder og leve et liv der det å være kone eller mor er en mulighet – ikke en forpliktelse ovenfor familien og samfunnet.

– Et annet aspekt er det konstante fokuset på *hva lokalsamfunnet tenker*, da oppførselen vår påvirker hele familiens anseelse. For eksempel: Hvis noen ser en jente snakke med en gutt når hun er på vei hjem fra skolen, er det ikke bare problematisk for henne. Foreldrene hennes og besteforeldrene hennes påvirkes fordi det virker som om de ikke har oppdratt henne ordentlig. Brødrene og fetterne hennes anses å ikke ha styrt henne nok. Alt som assosieres med skam skal holdes borte, og all oppførsel som ikke passer inn i det rådende kvinnelige idealet skal holdes nede og bak stengte dører. Dette er et miljø hvor undertrykkelse i hjemmet brer seg; menn som undertrykker kvinner, svigermødre som undertrykker svigerdøtre, eller foreldre som undertrykker barn. Det å be om hjelp fra politi, myndigheter eller noen utenfor familien, blir sett på som mer skammelig enn selve undertrykkelsen.

– Så, idéen om ære påvirker kvinner på alle plan, og alle disse forventningene kan knyttes opp mot både religion og tradisjon. Fordi disse verdiene blir sett på som selve kjernen i familiens identitet blir de også opprettholdt av familien. Verdiene påvirker identiteten vår i så stor grad at vi hele tiden må leve med de psykiske barrierene, i tillegg til de fysiske.

Foto: Teri Pengilly

Den egyptiske feministen Mona Eltahawy har uttalt at «all religion er besatt av vaginaen min». Hva tenker du om det? Og tror du sosial kontroll først og fremst handler om å kontrollere kvinners seksualitet?

– De abrahamittiske religionene er definitivt veldig opptatt av å kontrollere kvinner. Det disse religionene har til felles er at de fremmer den samme patriarkalske familiestrukturen. Familien ses på som mannens avkom – farens, bestefarens – på tross av at det er kvinnen som utfører jobben med å føde og oppdra barna. Kvinnen er familiens ære, men bare svakt tilkoblet familien da hun ofte giftes bort tidlig, enten etter at hun hatt sin første menstruasjonsblødning eller så snart hun er ferdig med skolen. Og det finnes ingen naturlig forklaring til dette, samfunnet ville ikke kollapse hvis vi gjorde ting på en annen måte.

– Det faktum at mannen er familiens kjerne, gjør at kvinnen er den som skal skape relasjoner mellom familier. Det ser vi i mange bryllupsritualer. Ekteskapet er så mye mer enn bare en mann og en kvinne som skal leve livet sammen. Det forener familier og lokalsamfunn, og mange vil derfor involvere seg i saken. Kvinnen er bindeleddet mellom familiene, noe som betyr at hennes oppførsel er under konstant granskning.

– Kvinnene utgjør også en trussel i disse samfunnene – som *fitna* (kille til «moralsk forfall») – en trussel mot en etablert orden som baserer seg på vår underordning. Det er derfor disse religionene produserer

og opprettholder så begrensede roller for kvinnen. De promoterer underdanige kvinner som rollemodeller – kvinner som ikke ødelegger familiestrukturen – og demoniserer de som utfordrer den. Så ja, problemet stammer åpenbart fra religioner og tradisjoner. Vi trenger å snakke om sharia-lover, men vi må også snakke om hvordan vi kan skape nye typer av familier. Vi må diskutere hvordan vi kan bygge familier som ikke er basert på patriarkalske strukturer og plikter, men kjærlighet og fri vilje.

Hvorfor tror du at kvinnelig seksualitet er et så kontroversielt og tabubelagt tema i de mest lukkede miljøene? Og hvordan kan vi jobbe for mer åpenhet rundt dette?

– Vi må konfrontere disse holdningene og bryte grepet som skammen har over oss. Det er så mange kvinner som tror de er alene, at det er noe galt med dem fordi de føler begjær som ikke stemmer overens med familiens forventninger. Vi trenger forkjempere som står fram og sier – ja, jeg er homofil, eller ja, jeg tok en abort – for å bryte med idéen om hva som er «normal» seksualitet og at det er noe feil med de som ikke passer inn i normen. Vi må også innse at det ikke bare er i vårt miljø den kvinnelige seksualiteten blir undertrykt. Hore og ludder er fortsatt de vanligste skjellsordene brukt mot kvinner – uansett hvor i verden du er. Kvinnens seksualitet er – både i og utenfor miljøene våre – noe som skal serveres menn, snarere enn et uttrykk for kvinnens eget begjær. Vi må snakke om sex og seksualitet, og vi må eie definisjonsmakten for vår seksualitet.

Alt som assosieres med skam skal holdes borte, og all oppførsel som ikke passer inn i det rådende kvinnelige idealet skal holdes nede og bak stengte dører.

“

Trenger vi en seksuell revolusjon? Eltahawy mener det.

– Ja, vi trenger en seksuell revolusjon som er i konstant bevegelse. Vi eier våre kropp og begjær, og eies ikke av familiene våre, eller *random* menn på gata som føler at de kan bestemme hvordan vi skal opptre og kontrollere oss og valgene våre. Vår revolusjon må være at ingen har eierskap over våre kropp, at vi bestemmer vår fremtid og setter våre egne mål. Ikke mulla, ikke media, ikke menn. Ingen andre enn oss.

Mange av minoritetskvinnene som ytrer seg offentlig har opplevd å bli kalt «skamløse» og «for vestlige». De kan utsettes for alt fra hat og trakassering til trusler om vold og æresdrap. Hvorfor tror du spesielt kvinner blir truet når de problematiserer denne tematikken offentlig?

– Altfor mange synes fortsatt at kvinner skal være *good girls* og handle i samsvar med de sosiale normene i sine miljøer, så det å stå fram i offentligheten, blir provoserende i seg selv. I noen miljøer får kvinner nesten ikke snakke i det hele tatt, selv om de støtter patriarkatet. Når de da utfordrer det, er det *big no no!* Kvinnens stemme er farlig for patriarkatet, så klart de ønsker å forhindre oss fra å snakke.

– Og det er vanskelig å snakke når du blir utsatt for trakassering. Internett er et fiendtlig sted når du uttrykker feministiske meninger, så jeg skjønner at mange må ta pause fra sin aktivisme. Derfor er det viktig at vi finner måter å støtte og oppmuntre hverandre på, så vi orker å fortsette kampen. Dette er ting som må sies gang på gang på gang, til forandring skjer.

Noen minoritetsmenn har ytret seg og kalt bevegelsen av engasjerte kvinnelige minoritetskvinner for en «heltinneindustri», og beskriver dem som personer med «eksponeringsbehov». Hva tenker du om det?

– Hvilken type menn synes det er galt å sette lys på kvinners undertrykkelse? Hvilken type menn motarbeider kvinnekamp? Det er menn som er redde for sterke kvinner, og menn som ikke bryr seg om kvinners lidelse. Menn som synes det er mer problematisk at kvinner snakker om undertrykkelse enn at undertrykkelsen faktisk eksisterer. Dette er essensen av problemet med strukturene rundt ære og skam. Kvinnen skal til enhver pris holdes nede og skamme seg. Kvinnen skal fornærmes, demoniseres – hva som helst – så lenge hun holder kjæft og oppfører seg. Det er på grunn av slike holdninger at kampen tar så lang tid. Det er alltid feil tidspunkt for oss å kreve rettigheter. På et underlig vis er vi alltid lavest prioritert. Det er derfor vi ligger så langt etter resten av verden. Slike menn tror at samfunnet skal forvitte hvis kvinner blir behandlet rimelig greit, men faktum er at det vil styrke samfunnet vårt – gjøre det både triveligere og mer fremgangsrikt.

Da du var sytten år gammel ble du truet ut av landet fordi du jobbet som artist. Hvorfor er det så problematisk at en muslimsk jente spiller konserter og synger på tv? Var det «skamfullt»?

– Ja. Det at jeg sang fremfor et publikum ble sett på som skammelig, ikke i min egen familie, men av ulike menn i det muslimske miljøet. Gjennom trakassering forsøkte de pushe min familie til å avslutte karrieren min. Det var nådeløst og voldsomt. Ordet *skam* ble konstant brukt mot meg. Jeg fikk høre, gang på gang, at jeg var en skam for familien, lokalsamfunnet og for meg selv. Jeg fikk høre at yrket mitt ikke passet for en *good girl* og at valgene mine var vanærende. Jeg sto på scenen og sang Khyal (Muhammad, kjent pashatunsk sanger, red.adm.) fra jeg var syv år. Trakasseringen mot meg begynte da jeg var rundt ni, da jeg satt på scenen og sang, ikledd tradisjonelle pakistanske klær. Folk har forsøkt å skyld på at jeg viste navlen i musikkvideoer når jeg var seksten-sytten, istedenfor å innse at kampanjen mot meg og familien min startet allerede da jeg var ni. Det handlet ikke om at jeg viste hud. Det handlet om at jeg nektet å være usynlig. Problemet deres var at jeg var en ung kvinne med en selvstendig og ukonvensjonell karriere. Det raserte hele deres bilde om hvordan en muslimsk kvinne skulle være.

Foto: deeyah.com

Du har i tidligere intervjuer uttrykt frustrasjon over at ingen gjorde noe for å hjelpe deg da ble truet ut av Norge. Men nå, når debatten om sosial kontroll har blomstret opp på nytt, kan vi jo diskutere hva samfunnet konkret kan gjøre for å hjelpe utsatte jenter. Noen mener at venstresiden har berøringsangst for å handle mot sosial kontroll og er passive i disse spørsmålene. Hvem bærer ansvaret, og hva kan samfunnet og politikere gjøre for minoritetskvinner som lever under sosial kontroll?

– Angsten for å gripe inn på vegne av jenter og kvinner i minoritetsmiljøer blir altfor ofte forsvart med at det handler om å vise respekt for minoriteter. Folk trodde at det å se andre veien når jenter ble tvangs-giftet, voldtatt, utnyttet og undertrykt var respektfullt mot «vår» kultur. Men dette var ikke «vår» kultur – det var patriarkalsk kultur. Red-selen for å bli kalt rasist var nok for å legge debatten død den gangen. Jeg ser på meg selv som en del av venstresiden, og derfor forventer jeg meg mer av den. På en måte fordi venstresiden aksepterer kulturelle forskjeller og har forsvart minoriteter mot den typen rasisme som demoniserer alle aspekter ved vår identitet, og ikke bare fokusert på problemene vi har i miljøene våre. Men venstresiden må reagere på sexisme, uansett hvor den er, og ikke akseptere kultur som en unnskyldning til undertrykkelse. Kulturer må være forskjellige, men alle trenger menneskerettigheter.

– Noen ganger er det frustrerende å repetere noe som skjedde for 20 år siden, men på tross av at jeg personlig har kommet meg videre, vil jeg snakke om hvordan det er å være sytten år og føle seg alene, forvirret, isolert, skyldig og rotløs. Jeg vil snakke om det fordi jeg vet at det er mange jenter der ute som føler det samme.

Noen menn synes det er mer problematisk at kvinner snakker om undertrykkelse enn at undertrykkelsen faktisk eksisterer.

“

– Så for meg blir spørsmålet om hvem som er ansvarlig for dette mindre relevant enn hvordan vi beveger oss fremover. Viktigst av alt er at vi jobber sammen med folk som kjenner situasjonen på kroppen, slik at menneskerettigheter er fundamentet i alle deler av samfunnet.

Når du ser tilbake på samfunnet slik det var for tjue år siden, og sammenligner med i dag – går det fremover? Ser du utvikling i jentenes kvinnekamp og selvhevdelse?

– Det har skjedd enormt med positive forandringer. Når jeg måtte flykte fra Norge var jeg veldig alene, og det ville nok ikke skjedd i dag. Sosial kontroll er definitivt på agendaen, og det finnes hjelp å få for kvinnene i de verste situasjonene. Dette er på grunn av kvinner som *deg* og en voksende og mer inkluderende feministisk bevegelse. På den andre siden er det politiske klimaet annerledes nå. Ekstremismen har vokst – både ekstrem islamisme og høyreekstremisme – og de føder hverandre. Rommet i midten blir mindre, og kampene vi har vunnet trues. Nå er det viktigere enn noensinne å bygge politiske allianser basert på solidaritet. Vi må samles og jobbe for menneskerettigheter og likestilling – verdier som angripes av både ekstreme islamister og høyreekstremister.

Nå er det viktigere enn noensinne å bygge politiske allianser basert på solidaritet.

“

I Danmark i 2015 gikk minoritetskvinner sammen og stiftet «De Brune Feminister». De vil fortelle sine egne historier og utfordre stereotypen om innvandrerkvinnen som et offer i debatten om sosial kontroll. Mange har omfavnet dette, men de får også kritikk for å drive en ekskluderende form for feminisme. Trenger vi «brun feminisme» i Norge?

– Vi trenger «brun feminisme», men vi trenger også en feminisme for alle. Vi som har vokst opp i lukkede miljøer bærer med oss erfaringer som de aller fleste skandinaviske kvinner ikke kan forestille seg, så vi trenger vårt eget rom der vi kan snakke om problemer innenfor den samme kulturen vi vokst opp i. Et rom hvor vi ikke trenger å forklare ting, og der vi ikke føler at vi må forsvare kulturen vår. Å være den eneste brune kvinnen i en hvit gruppe kan sette stor press på din relasjon til den gruppen. Det kan føles som at de forventer at du skal representere hele kulturen din, og det er en tøff og utakknemlig jobb.

– Så ja, egne rom er bra, men det er også viktig å vise at vi ikke er en homogen gruppe. Vi har masse til felles, men vi prioriterer ikke alltid likt, eller ønsker de samme utfallene. Det er når vi kommer sammen vi kan deale med disse ulikhetene, og lære av hverandre. Sånn sett er «brune» feministiske arenaer utviklende.

– Det er også essensielt at vi ikke isolerer oss. Vi trenger hele tiden å være i kontakt med andre organisasjoner som driver kvinnekamp, kvinner utenfor vårt eget miljø, om ikke annet så for å dele det vi selv jobbet med i vår organisasjon. Vi har spesifikke utfordringer, men det er også mange overlappende feministiske kamper som berører alle kvinner – uavhengig av religion og opprinnelse. Og vi har en historie med feministisk samarbeid på tvers av kulturer. Vi er sterkere sammen, og argumentene våre blir bedre hvis vi lytter til flere folk.

– Så lenge vi «brune» feminister kan beholde selvstendigheten vår, er det ikke noen grunn til at vi ikke skal delta i feministisk arbeid på mange plan – fra familien, til lokalsamfunnet, til politisk nivå med forskjellige grupper.

Du har sagt tidligere at «solidaritet koster ingenting». Det er en forskjell på å synes synd på noen og å være solidarisk. Hvorfor er det så viktig at andre viser solidaritet i denne debatten?

– Medlidenhet er en naturlig reaksjon på lidelse, men det er også umyndiggjørende. Det å synes synd på noen og ønske å hjelpe, er et menneskelig instinkt, men for meg betyr solidaritet det å stå sammen med noen samtidig som de hjelper seg selv. Det betyr å se styrken, ikke svakheten, hos den du solidariserer med. Det handler om å ikke se på folk som offer, men som kamerater som driver den samme kampen.

Du er grunnlegger av Sister-hood. Kan du fortelle litt om det? Hvorfor Sister-hood, og hva var motivasjon bak nettstedet?

– «Sister-hood» springer ut av at mediene forteller mye om muslimske kvinner – jihadbruder, uendelige diskusjoner om hijab og så videre – men det er veldig sjeldent muslimske kvinner får sette agendaen for debatten. Jeg vokste opp med sterke muslimske kvinner som ikke nølte med å kalle seg selv feminister, og jeg ville se disse meningene. Mediene klarte ikke å vise frem mangfoldet blant muslimske kvinners erfaringer, så jeg bestemte meg for å skape noe nytt – media som fronter kraftfulle stemmer fra muslimske miljøer.

Din første dokumentarfilm, «Banaz: a love story», skildrer brutaliteten i æresdrap. I tillegg til å være filmskaper, er du goodwill-ambassadør for FN for kunstnerisk ytringsfrihet og kreativitet. Sister-hood og dine dokumentarfilmer er på mange måter en kreativ protest mot ukultur og sosial kontroll. Hvilken rolle tenker du kunst har i frihetskampen?

– I mine øyne skaper kunsten et fritt rom der vi kan jobbe kreativt, undersøke framtidssjanser, se problemer utfra forskjellige perspektiver, bruke forestillingens kraft til å ta tak i aktuelle saker, på måter som ofte engasjerer følelser direkte. Jeg tror virkelig på ytringsfriheten, og håper at jeg får jobbe mot sensur og undertrykkelse gjennom min rolle i FN. Kunstnere har alltid utfordret makten, og mange har kjempet for menneskerettigheter. De er en viktig alternativ kilde til informasjon, når mainstream-media blir sensurert. Når kvinner ikke kan uttrykke seg på andre måter, kan kunsten utfordre kjønnsroller. Og der mennesker lever i redsel og undertrykkelse, blir kunsten en plass der du kan forestille deg en bedre verden •